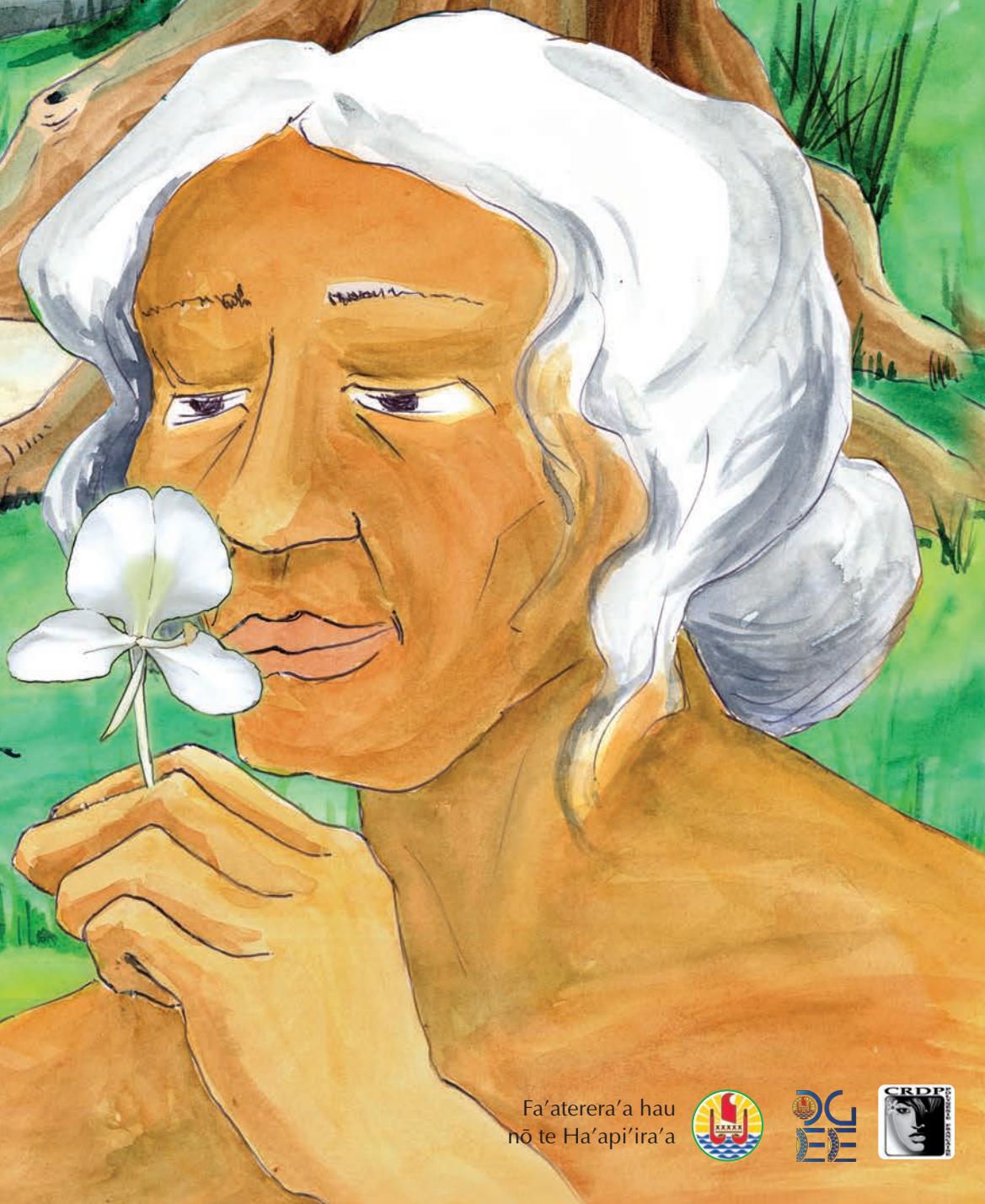

TiARE OPUHI

Johanna NOUVEAU
Bernard HENRION

Fa'aterera'a hau
nō te Ha'api'ira'a

TIARE 'ŌPUHI

Pāpa'ira'a
Johanna NOUVEAU
Mero o te Fare Vana'a

Tāhōho'ara'a
Bernard HENRION

Tē vai ra i uta i te fa'a, te hō'ē vaipuna iti 'o tei piha'a mai, mai raro roa mai i te a'a o te hō'ē tumu māpē. E, i roto i taua vaipuna ra, tē ora ra īa te hō'ē puhi iti rahi. E tino 'iri 'uo'uo tōna, 'are'a te 'ōmi'i ra, mea māre'are'a ri'i īa. E puhi rata teie.

I piha'i noa mai i taua vaipuna ra, tē noho ra te hō'ē
vahine rū'au... 'E, nō te mea ho'i ē 'ua pohe tāna tāne,
'e, 'aita ato'a tō rāua e tamari'i, 'ua fa'a'amu 'oia i teie
nei puhi.

I te mau mahana ato'a, i te po'ipo'i iho ā rā, e haere teie nei rū'au iti e paru i tāna puhi. E pārahi roa 'oia i ni'a i te hō'ē 'ōfa'i pārahurahu i te pae pape, 'e, e pa'uma roa mai te puhi i ni'a iāna, mai te hō'ē tama i ni'a i tōna metua vahine. 'Ia oti tā rāua mau horomirira'a ra, 'ei reira 'o Puhi e 'amu ai i te mā'a i 'āfa'ihia mai e tōna māmā fa'a'amu.

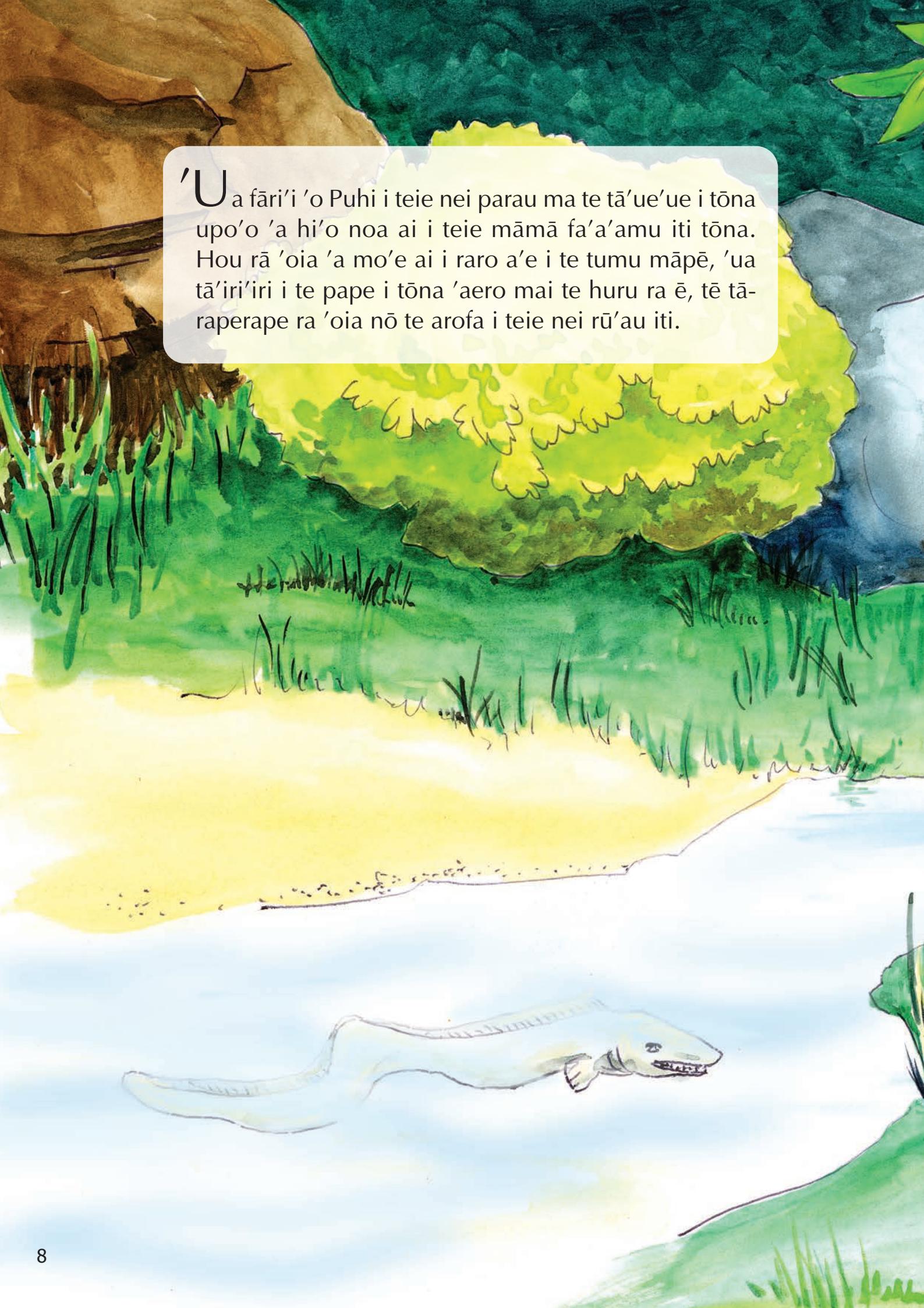

I te hō'ē mahana, 'ua parau teie nei vahine i tāna puhi
'a horomiri noa ai iāna :

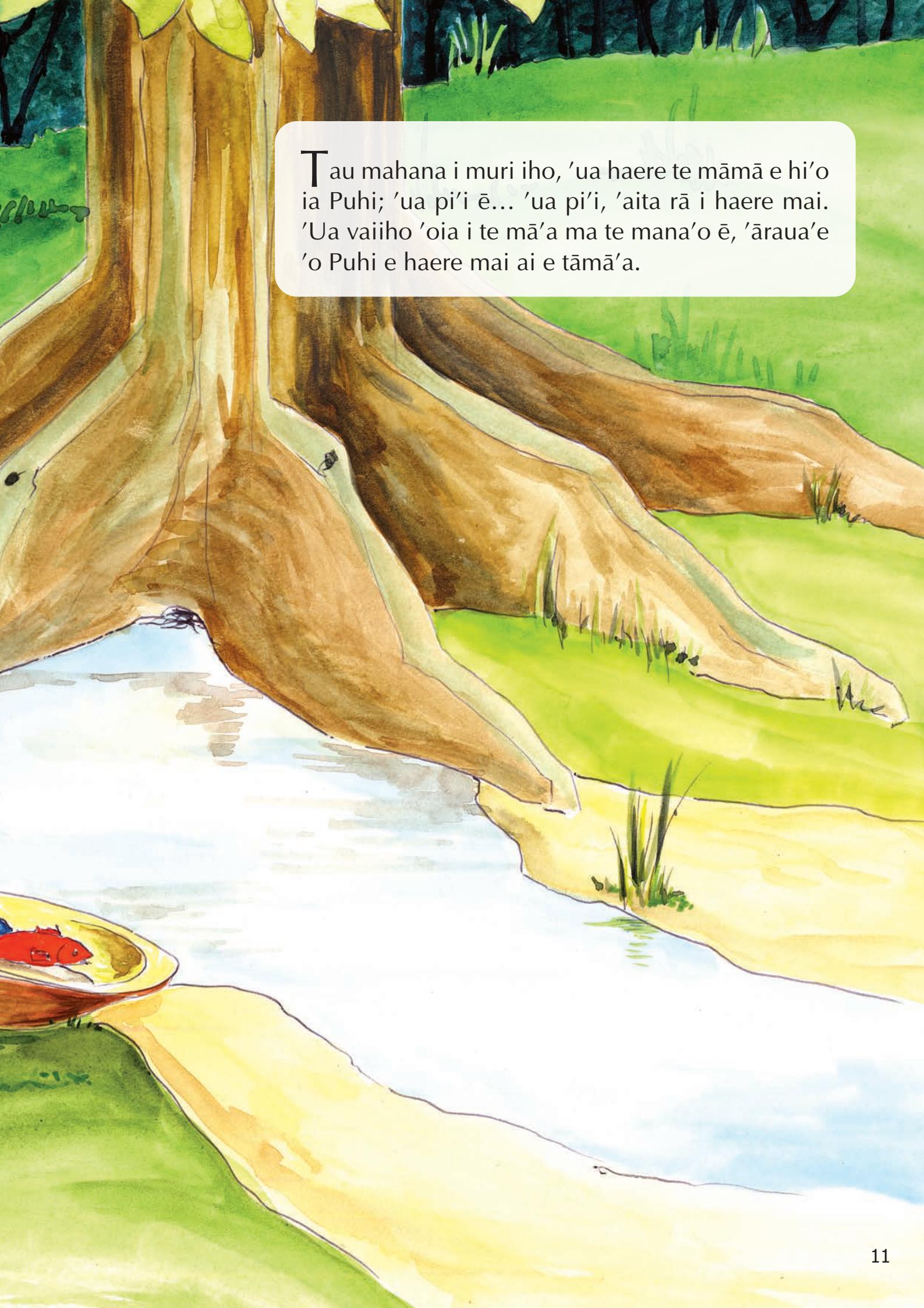
« E Puhi iti ē, tā'u tama here ē, 'ua rohirohi roa tō'u tino,
'ua paruparu tō'u nā 'āvae. E'ita tā'u e nehenehe e haere
mai e hi'o ia 'oe i te mau mahana ato'a. »

Ua fāri'i 'o Puhi i teie nei parau ma te tā'ue'ue i tōna upo'o 'a hi'o noa ai i teie māmā fa'a'amu iti tōna. Hou rā 'oia 'a mo'e ai i raro a'e i te tumu māpē, 'ua tā'iri'iri i te pape i tōna 'aero mai te huru ra ē, tē tā-raperape ra 'oia nō te arofa i teie nei rū'au iti.

Tau mahana i muri iho, 'ua haere te māmā e hi'o ia Puhi; 'ua pi'i ē... 'ua pi'i, 'aita rā i haere mai. 'Ua vaiihō 'oia i te mā'a ma te mana'o ē, 'āraua'e 'o Puhi e haere mai ai e tāmā'a.

Tē vai noa ra ā te mā'a 'e, te vāhi maere roa, 'aita te pape e tahe fa'ahou ra, 'ua vai noa, mai te pape pohe te huru. 'Oto ihora te vhine nō te mea 'ua 'ite 'oia ē, 'ua tupu te tahi 'ati i ni'a ia Puhi.

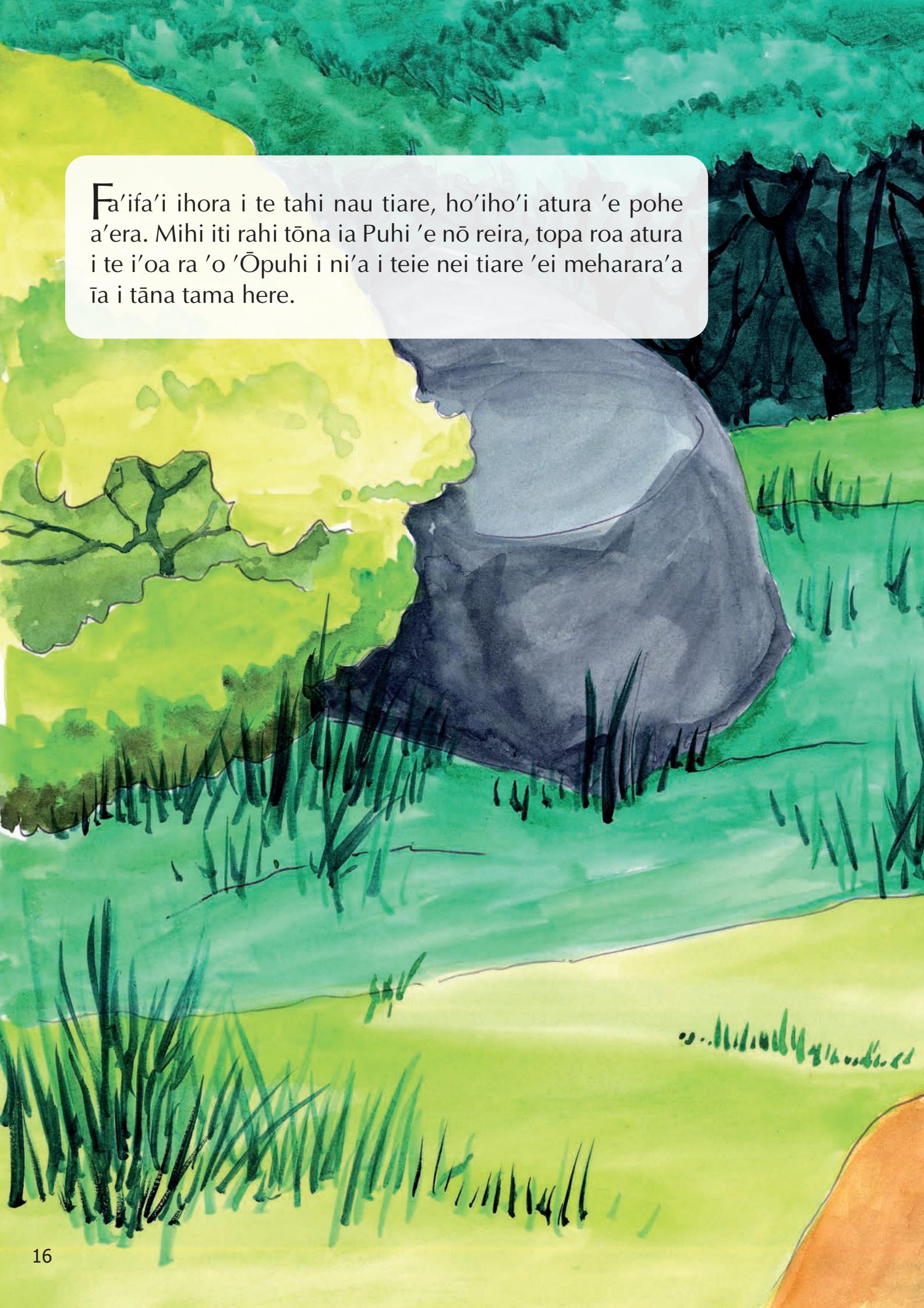

'A piti mahana i muri iho, 'ite atura 'oia i te hō'ē tiare
'āpī o tei tupu haere i te hiti pape. E tiare 'uo'uo 'e
te māre'are'a ato'a. Māna'ona'o atura 'oia ia Puhi.

Fa'ifa'i ihora i te tahi nau tiare, ho'iho'i atura 'e pohe a'era. Mihi iti rahi tōna ia Puhi 'e nō reira, topa roa atura i te i'oa ra 'o 'Ōpuhi i ni'a i teie nei tiare 'ei meharara'a īa i tāna tama here.

Te tiare 'ōpuhi

'Ua rau te i'oa i topahia i ni'a i teie tiare : nō tō Ni'a mata'i mā, e 'ōpuhi pape īa, 'āre'a i Raro mata'i mā , e re'a īa. E parau-ato'a-hia e re'a vao, e re'a pepe 'aore ra e riri a Maria i te tahī atu mau fenua. E tiare tumu teie nō te mau pae Atia 'apato'a hiti'a o te rā.

Hedychium coronarium

E tupu teie nei tiare i te vāhi pape 'e te marumaru ato'a. E a'a re'a tōna. E ra'ehia tōna tumu i ni'a i te fāito e toru mētera i te teitei. Mea piri te mau tumu 'ia tupu ana'e i te vāhi hō'ē.

E mea pupua te tiare 'ia 'ūa'a ana'e ; tē vai ra te tiare 'uo'uo 'e te māre'are'a. E tiare no'ano'a mau ā te tiare 'ōpuhi. 'la hi'ohia teie tiare, e fa'ahōho'ahia iho ā i te pepe nō reira i topahia ai tōna i'oa e re'apepe. Mea huru 'ōmenemene ri'i tōna mā'a.

Hedychium flavidum

Nō roto mai te tiare 'ōpuhi i te 'ānaira'a re'a. 'Ua rau te huru o te 'ōpuhi, tē vai ra te 'ōpuhi 'ute'ute (*Alpinia purpura rouge*), te 'ōpuhi tārona (*Alpinia purpura rose*), te 'ōpuhi mou'a (*Alpinia zerumbet* ou *Amomum cevuga*), te 'ōpuhi rama (*Etlingera eliator* ou *Nicolaia eliator*) tei pi'i-ato'a-hia e puhi'ava 'e te 'ōpuhi pape (*Hedychium coronarium*).

Tiare « *Alpinia* »

'Ōpuhi tārona

Alpinia purpura rose

'Ōpuhi mou'a

Alpinia zerumbet - Alpinia speciosa

'Ōpuhi 'ute'ute

Alpinia purpura rouge

Tiare « *Etlingera* »

'Ōpuhi rama

Etlingera eliator - Nicolaia eliator

Tiare 'ōpuhi

Pāpa'ira'a
Johanna NOUVEAU

Tāhōho'ara'a
Bernard HENRION

Hōho'a
Pascale HENRION

Hōho'a roro uira
Heinui LE CAILL

Te ti'a nō te nene'ira'a
Mairenui LEONTIEFF

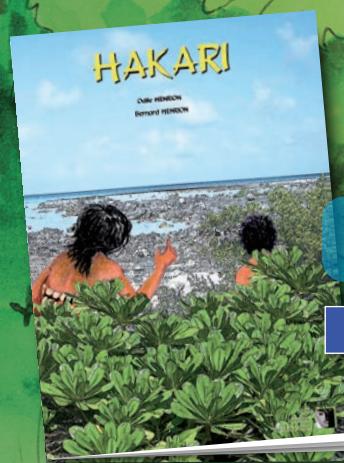
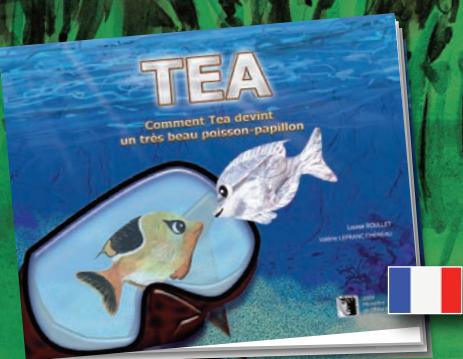
Fa'anahohia i raro a'e i te fa'aterera'a a
Jean-Louis LAFLAQUIÈRE
IEN, fa'atere nō te pū CRDP

Te fa'atere nō te nene'ira'a
Jean-Michel GARCIA - DGEE

ISBN. 978-2-37317-063-4
Réf. PI-20036

Dépôt légal : 2020

ISBN. 978-2-37317-063-4

Réf. PI-20036

© MEA -DGEE 2020

www.education.pf